

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku**

Gdańsk, dnia 13 listopada 2009 r.

Pan

Jacek Żmuda Trzebiatowski

Starosta Bytowski

LGD-410-24-03/2009

P/09/095

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie *art. 2 ust.2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.)*, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku przeprowadziła kontrolę w Starostwie Powiatowym w Bytowie (dalej „Starostwo”).

Przedmiotem kontroli było zatrudnianie osób niepełnosprawnych w administracji publicznej w latach 2005-2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 22 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie *art. 60 ustawy o NIK*, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Starostwa w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych,.

Powyższa ocena wynika z niżej opisanych ustaleń:

1. W okresie objętym kontrolą w Starostwie zatrudnionych było ogółem 8 osób niepełnosprawnych, przy czym miesięczny stan zatrudnienia tych osób (w przeliczeniu na pełne etaty) wynosił od 3 (w 2005 r.) do 6 etatów (grudzień 2007 r. - marzec 2008 r., maj

- czerwiec 2008 r. i styczeń - kwiecień 2009 r.). Pomimo zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych, Starostwo przez 10 miesięcy (w latach 2007-2009) nie osiągnęło wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w *art. 21 ust. 2a ustawy o rehabilitacji*¹ wynoszącego 5% w 2007 r. oraz 6% w 2008 r. i w 2009 r., w związku z czym, zobowiązane było dokonywać miesięcznych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (346,00 zł - w 2007 r., 2.375,00 zł - w 2008 r. i 914,00 zł - w I półroczu 2009 r.).
2. Starostwo nie podejmowało wystarczająco skutecznych działań w celu zatrudniania osób niepełnosprawnych. Stwierdzono, że:
- w 42 ogłoszeniach o wolnych stanowiskach pracy w latach 2006-2009 (I półrocze) nie zamieszczano informacji zachęcających osoby niepełnosprawne do składania ofert pracy,
 - nie podejmowano prób pozyskania niepełnosprawnych pracowników za pośrednictwem urzędu pracy, chociaż w tym czasie w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytowie były zarejestrowane osoby niepełnosprawne poszukujące pracy, w liczbie od 127 osób w 2005 r. do 208 osób w I półroczu 2009 r.,
 - nie nawiązano współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w celu upowszechnienia wiedzy na temat możliwości ubiegania się o pracę w Starostwie,
 - w skontrolowanych 6 umowach na odbycie praktyk przez studentów, zawartych przez Starostwo ze szkołami wyższymi w latach 2005-2007, nie było zapisów zachęcających do odbycia praktyk niepełnosprawnych studentów.
3. Za nieprawidłowość należy uznać zatrudnianie przez Starostwo 3 osób niepełnosprawnych zaliczanych do umiarkowanego i znacznego stopnia niepełnosprawności bez uzyskania pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowaniu stanowisk pracy do potrzeb tych osób, co stanowiło naruszenie *art. 4 ust. 5 ustawy o rehabilitacji*.
4. Starostwo realizowało wynikające z przepisów obowiązki sporządzania i przekazywania: formularzy ZUS ZUA – zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych (*art. 36 ust. 2 ustawy*

¹ ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.),

o systemie ubezpieczeń społecznych²), informacji o zatrudnieniu, kształceniu lub o działalności na rzecz osób niepełnosprawnych – INF – 1 (*art. 21 ust. 2f ustawy o rehabilitacji*), deklaracji miesięcznych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - DEK- 1-a (*art. 49 ust. 2 ustawy o rehabilitacji*).

Stwierdzono jednak, że w dokumentach tych zawarto nierzetelne dane, co wynikało m.in. z braku przepływu dokładnej informacji pomiędzy komórką ds. kadr a służbami sporządzającymi ww. dokumenty oraz nierzetelnego wykonywania zadań przez pracowników:

- wszystkie przekazane w badanym okresie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych formularze ZUS P ZUA zawierały kod stopnia niepełnosprawności (1) przewidziany dla osób niepełnosprawnych o lekkim stopniu niepełnosprawności, natomiast począwszy od 2007 r. w Starostwie zatrudnione były osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (1 osoba przez okres 14 miesięcy, 2 osoby – przez 16 miesięcy) oraz 1 osoba posiadająca orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (od lutego 2009 r.);
- w przekazanych do Zarządu Funduszu Osób Niepełnosprawnych miesięcznych informacjach INF-1 i deklaracjach DEK-I-a również podano, że w Starostwie zatrudniane są tylko osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności, podczas gdy faktycznie część z tych osób posiadała orzeczenia o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności. Ponadto, w informacjach INF-1 (za miesiące od kwietnia do października 2006 r.) wykazano 4 osoby niepełnosprawne, pomimo iż według akt osobowych stan zatrudnienia tych osób wynosił 5. W informacji INF-1 i w deklaracji DEK-1-a za miesiąc kwiecień 2008 r. wykazano 5 osób, podczas gdy faktycznie zatrudniano 4 osoby niepełnosprawne. Zawyżenie w deklaracji za kwiecień 2008 r. liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych skutkowało zaniżeniem o 1.179 zł należnej wpłaty na PFRON.

5. Realizując należne miesięczne wpłaty na PFRON w latach 2008-2009, Starostwo w 4 przypadkach (na 10) nie dotrzymało terminów określonych w *art. 49 ust. 2 ustawy o rehabilitacji*, co spowodowane było opóźnieniami w przekazywaniu do Wydziału Finansowego stosownych informacji przez sporządzających deklaracje. Po terminie wpłacono kwotę 1810,89 zł (55% ogólnej kwoty), a opóźnienia wyniosły od 6 dni (wpłata

² Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.)

za kwiecień 2008 r.) do 23 dni (wpłata za sierpień 2008 r.). Starostwo nie naliczyło i nie przekazało na PFRON odsetek należnych z tytułu nieterminowych wpłat.

6. NIK ocenia negatywnie brak dostosowania obiektów budowlanych, pomieszczeń administracyjnych oraz sanitariatów dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Dwa budynki zajmowane przez Starostwo (przy ul. 1-go Maja 15 i ul. Wolności 3) nie spełniały wymagań dostępności dla osób niepełnosprawnych, określonych w *rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 2002 r.*³. Wszystkie wejścia do budynku przy ul. 1-go Maja posiadały schody bez urządzeń zapewniających ich pokonanie, przez niepełnosprawne osoby, natomiast drzwi wejściowe od strony parkingu wyznaczonego dla osób niepełnosprawnych miały niewłaściwe wymiary, co stanowiło barierę dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim. Przy żadnym z wejść do ww. budynków nie było sygnalizacji umożliwiającej wezwanie osoby, która mogłaby pomóc osobie niepełnosprawnej. Przy budynku na ul. Wolności, brak było oznakowanego miejsca do parkowania dla osób niepełnosprawnych. Bariery ograniczające dostęp osób niepełnosprawnych występowały również wewnątrz obu budynków. Brak było pochylni lub transporterów przyschodowych jak również wind, umożliwiających przemieszczanie osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich między kondygnacjami. Ciągi komunikacyjne i drzwi wewnętrzne posiadały progi oraz szerokości uniemożliwiające przemieszczanie się osób na wózkach. Pomieszczenia sanitarne nie były przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W kontrolowanym okresie Starostwo nie prowadziło działań w zakresie likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, w budynku przy ul. 1-go Maja. W dokumentacji budowlanej dotyczącej modernizacji budynku przy ul. Wolności była uwaga rzeczoznawcy ds. sanitarno-higienicznych, że inwestor zobowiązany jest zapewnić toaletę dla osób niepełnosprawnych. Pomieszczenie takie przygotowano, jednak nie zostało ono wyposażone w urządzenia niezbędne dla potrzeb osób niepełnosprawnych (uchwyty i poręcze). Świadczy to o braku nadzoru nad realizacją tego zadania.

7. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie objętym kontrolą był m.in. niewystarczający nadzór i brak kontroli problematyki zatrudniania osób niepełnosprawnych. Stwierdzono bowiem, że:

³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75, poz.690 ze zm.)

- od kwietnia 2007 r. nie zatrudniano Naczelnika Wydziału Organizacyjno-Prawnego, a pracą tego Wydziału kierowała osoba pełniąca funkcję Sekretarza Powiatu, co było niezgodne z postanowieniami Regulaminu Wewnętrznego Starostwa stanowiącymi, że pracą Wydziału kieruje Naczelnik, a nadzór sprawuje Sekretarz. Ponadto, pomimo wymogu wynikającego z Regulaminu osoba zatrudniona w tym okresie na stanowisku inspektora ds. kadr i szkolenia nie posiadała zakresu czynności,
 - w okresie objętym kontrolą nie planowano i nie realizowano zadań audytowych w zakresie problematyki dotyczącej zatrudniania osób niepełnosprawnych.
8. Pozytywnie ocenia się działania podjęte w Starostwie na rzecz zapewnienia zatrudnionym osobom niepełnosprawnym korzystania z przysługujących im uprawnień w zakresie:
- ograniczonego czasu pracy (*art. 15 ust. 2 ustawy o rehabilitacji*),
 - dodatkowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek (*art. 17 ustawy o rehabilitacji*),
 - dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym (*art. 19 ust. 1 ustawy o rehabilitacji*),
- Ponadto stwierdzono (na podstawie badania ankietowego), że zatrudnione osoby niepełnosprawne nie zetknęły się z przypadkami gorszego traktowania w porównaniu do innych osób zatrudnionych na analogicznych stanowiskach.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) podejmowanie dalszych działań w celu stałego utrzymania wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, na poziomie określonym w ustawie o rehabilitacji,
- 2) opracowanie i wdrożenie procedur dotyczących przepływu informacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi ds. kadr i księgowości, w celu zapewnienia:
 - rzetelności sporządzanych deklaracji DEK-I-a oraz informacji INF-I i ZUS ZUA o niepełnosprawności zatrudnionych pracowników,
 - terminowości należnych wpłat na PFRON,
- 3) dokonanie korekt złożonych do PFRON deklaracji DEK-I-a oraz informacji INF-I, zawierających nierzetelne dane o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych,

- 4) dokonanie wpłaty na PFRON kwoty stanowiącej równowartość niedopłaty za miesiąc kwiecień 2008 r. (1.179 zł) oraz naliczenie i przekazanie na PFRON należnych odsetek od ww. kwoty i od kwot (w łącznej wysokości 1.810,89 zł) przekazanych po terminie,
- 5) podjęcie działań, w miarę istniejących możliwości technicznych, w celu usunięcia barier w dostępie osób niepełnosprawnych do budynków użytkowanych przez Starostwo oraz dostosowanie do potrzeb tych osób zaplecza sanitarnego oraz ciągów komunikacyjnych wewnątrz budynków,
- 6) uzyskanie wymaganych opinii Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowaniu stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych o umiarkowanym i znacznym stopniu niesprawności,
- 7) opracowanie i wdrożenie procedur zapewniających zwiększenie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku, na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK* oczekuje przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.